

VESIHUOLTOLIIKELAITOS

Veden myynti m³
2 010 000

Liittymäärä (kulutuspaikat)
9050

Johtoverkosto yhteensä
975 km

Vesihuoltoliikelaitoksen Talousarvioesitys 2024 ja Talousarviosuunnitelma Vuosille 2024–2028

Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

Vastuuhenkilö: Liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Vesihuoltoliikelaitos (myöhemmin liikelaitos) sisältää kolme palveluyksikköä, vesilaitoksen, viemärlaitoksen ja huleveden. Liikelaitoksen tuloslaskelmaosa eritellään palveluyksikkökohtaisiin käyttötalousosiin. Toiminnalliset suunnitelmat ja tavoitteet laaditaan liikelaitostasolle ja ne sisältävät kaikki palveluyksiköt. Palveluyksikkötasolla seurataan talouden tunnuslukuja, joiden perusteella esim. määritellään taksoja.

Toiminnan kuvaus

Liikelaitos tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja vesihuoltolain mukaisesti liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille liikelaitos toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän laatuvaatimukset täyttävää vettä, joka hankitaan sopimuksen mukaisesti Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymältä (KUVESI). Jätevedet liikelaitos viemäriä ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän (KUVES) verkostoon/tunneliin. Tuusulan kunta on osaomistajana molemmissa kuntayhtymissä. Tunneliin kautta jätevedet johdetaan Helsingin seudun ympäristöpalvelun (HSY) Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle. Erillisviemäroidyllä toiminta-alueilla liikelaitos johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Painopisteet toiminnassa

Vesi- ja jätevesimäärien arvioidaan pysyvän lähes saman suuruisina vielä muutaman vuoden. Kuluttajia tulee lisää, mutta veden käyttö vähenee per asukas johtuen mm. energian kallistumisesta ja vähävetisten kalusteiden yleistyessä. Selkeämpi kulutuksen kasvu tapahtuu vasta uusien isojen alueiden (mm. Rykmentinpuiston, Sulan teollisuusalueen sekä Lahelanelto III) rakentumisen myötä.

Veden ja jäteveden käyttömaksuja korotetaan noin 8 % 1.4.2024 lähtien. Korotuksen vaikutus on noin 400 000 €/v. Veden ja jäteveden perusmaksuja korotetaan noin 12 %. Korotuksen vaikutus on noin 200 000 €/v. Liittymismaksuja, joilla tulisi kustantaa uudisrakentaminen, korotetaan enintään kahden asunnon pientalojen osalta 10 % ja muiden kiinteistöjen osalta 20 %. Korotusten tarve syntyy erittäin laajasta usinvestointiohjelmasta. Muina syinä esitettyihin korotuksiin on mm. tukkuyhtiön hinnan korotukset veteen ja jäteveden puhdistukseen, rahoituksen korkojen sekä rakennus- ja kunnossapitokustannusten nousut sekä henkilökustannusten nousu.

Saneerausvelan kasvaessa liikelaitos panostaa saneeraustoiminnan suunnittelu- ja toteutusprosessien kehittämiseen, toteuttamiseen ja valvontaan mm. koulutuksella. Kehitystoimintaan sisältyy myös kunnan sisäisen yhteistyön ja toteutuksen kehittäminen saneerauskohteissa, joissa saneerataan samalla katurakenne ja vesihuolto. Tämä kehitystyö odottaa rahoituksen järjestymistä tienperusparantamiseen.

Toimintaympäristön- ja toiminnan muutokset

Suomessa vesihuolto on yleensä ottaen vakaata toimintaa, niin myös Tuusulassa. Maailman poliittinen tilanne tuo edelleen epävakauden ilmapiiriä mm. sähkön saatavuuteen, materiaalien saatavuuteen ja hintoihin. Näihin varaudutaan yhdessä kunnan ja naapurilaitosten kanssa mm. päivittämällä varautumissuunnitelmia, lisäämällä varavoimaa, ennakoimalla materiaalitilauksia, jatkuvalla kouluttautumisella sekä yhteisillä harjoituksilla naapurilaitosten kanssa.

Strategian toteuttaminen

Liikelaitoksen vuoden 2024 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnanvuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia palveluyksiköitä.

- Vesihuoltoverkostoiden korjausvelkaselvitys sisältäen mm. koko investointipaketin rahoituksen järjestäminen taksakorotuksilla sekä lainarahalla 10 - 20 vuoden aikajanelle.
  - Mittari: asiakirjat laadittu
- Työmaaturvallisuuden kehittäminen mm. uuden vakanssin "turvallisuuskoordinaattorin" perustaminen ja työkuvan laatiminen yhteistyössä kunnallistekniikan kanssa
  - Mittari: Turvallisuuskoordinaattorin tehtävät määritelty ja vakanssi täytetty

Riskiarvio

Vesihuoltotoiminta on säariippuvainen. Rankkasateet aiheuttavat riskin jätevesiverkoston ja hulevesiverkoston sekä pumppaamoiden tukkeutumiselle ja tulvimisille. Sateisen ja kuivan vuoden ero pelkästään jäteveden johtamisen ja puhdistamisen kuluissa on noin 15 % eli 130 000 €. Lisäksi tukkeutumisesta ja putkirikot aiheuttavat pääsääntöisesti omaisuusvahinkoja kolmansille osapuolille ja korjauskustannuksia liikelaitokselle. Kustannukset ovat vuosittain 10 000-200 000 €.

Riskejä syntyy myös suppeasta organisaatiosta. Esimerkiksi hallinnon ja työjohton yksittäiset työtehtävät ja osaaminen on vain yksittäisen työntekijän takana.

Riskien hallintaa hoidetaan mm. sähköisillä MISO-työpäiväkirjalla ja Bildie-työmaapöytäkirjoilla sekä yhteistyöllä naapurivesilaitosten kanssa mukaan lukien yhteiset erityistilanteiden harjoitukset ja materiaalien lainaukset. Liikelaitoksella on 110 KVA:n siirrettävä varavoimakone jätevesipumppaamoiden sähkökatkosten hallinnan varalle. Hankinta tehtiin aikoinaan yhteistyössä naapurilaitosten kanssa. Vuoden 2023 aikana hankittiin yhdessä kunnan kanssa lisää varavoimakoneita erillisen suunnitelman mukaisesti.

Valtakunnallisella tasolla vesihuoltoon valmistui räätälöity riskienarviointisovellus, joka otettiin käyttöön Tuusulassa vuoden 2017 aikana. Sovelluksessa ylläpidetään toimenpideohjelmaa, joka tarkastetaan vuosittain valvontaviranomaisen tarkastuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Tarkastamme organisaatiotamme ja tehtäväkokonaisuuksia henkilöstövaihdoksien yhteydessä vuoden 2023 - 2024 aikana.

Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käyttää lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja sekä naapurivesihuoltolaitosten tai kunnan kanssa yhteistyössä organisoituja koulutustapahtumia. Laskennallisen eläkeiän 63 vuotta on jo saavuttanut 1 työntekijä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Investointisuunnitelma 2024-2028

Vesihuollon uusinvestoinnit liikelaitos toteuttaa yhdessä Kasvun ja ympäristön toimialueen kanssa kunnallistekniikan rakentamisohjelman mukaisesti. Kohteet tarkentuvat 2024 rakennusohjelman laatimisen jälkeen. Liikelaitos on mukana suunnittelemassa omalta osaltaan Tuusulan rakentamishankkeita. Liikelaitos varautuu omalta osaltaan jatkamaan poikkeuksellisen isojen kohteiden (Rykmentipuiston keskusta ja Sula III) rakentamista.

Laitoksen omia isoja kynnysinvestointihankkeita ovat Koillis-Hyrylän ja Lahelan siirtoviemärihankkeet sekä Järvenpään läpi menevän Kellokosken pääviemärin saneeraushanke yhdessä Järvenpään Veden kanssa. Nämä ajottuvat vuosille 2026 - 2030.

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerausta liikelaitos jatkaa 5-vuotissaneeraussuunnitelman mukaisesti. Saneeraukseen liikelaitos on budjetoinut vuosittain noin 1,5 milj. euroa (lähivuosina tarve nousee 2 milj. euroon).

Seuraavien lähivuosien investointien määrärahatarve on noin 8 -13 mil. euroa/v.

Haja-asutusalueen vesihuoltoa liikelaitos rakennuttaa juuri päivitetyn vesihuollon kehittämissuunnitelman (2022) mukaisesti.

Talous ja tuottavuus

VESIHUOLTOLIIKELAITOS	TP 2022	TA 2023	Ennuste OVK2/2022	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Investointi menojen erittely alueittain	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)
U, ETELÄ-TUUSULA	-2 319	-4 700	-4 700	-4 700	-3 200	-5 800	-7 200	-7 100
U, JOKELA	-351	-500	-500	-250	-950	-1400	-350	-450
U KELLOKOSKI	-734	-200	-200	-550	-750		-250	-650
U,K, MUUT KOHTEET	-2 980	-2 500	-2 500	-2 700	-3 300	-3 600	-3 000	-2 600
U, Tietokoneohjelmistot	-79							
U, Koneet ja kalusto	-124			-200	-200	-200	-200	-200
MENOT	-6 587	-7 900	-7 900	-8 400	-8 400	-11 000	-11 000	-11 000

Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= korvausinvestointi vai U= uusi investointi.

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	Ennuste OVK2/2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Selite								
Laskutettu vesi m3	2 011 271	2 000 000	2 000 000	2 010 000	2 020 050	2 030 150	2 040 300	2 050 500
€/m3	1,40							
Käyttömaksu	1,36	1,40	1,40	1,51	1,59	1,66	1,66	1,66
Vesijohtoverkoston pituus km	383	394	394	394	402	406	410	414
Mittaamaton vesi %	15%	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%
Laskutettu jätevesi m3	1 941 788	1 950 000	1 950 000	1 960 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
€/m3	1,72							
Käyttömaksu	1,80	1,85	1,85	2,00	2,1	2,21	2,21	2,21
Jätevesiverkoston pituus km	383	403	403	407	411	415	419	423
Sadevesiverkoston pituus	169	167	167	171	172	174	176	178
vuotovesi %	36%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%
Saneeraus								
Vesijohto m	1972	500	500	500	500	500	500	500
Jätevesiviemäri m	2 786	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
Jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	3/86	3/50	3/50	3/50	3/50	3/50	3/50	3/50
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7873	7 733	7 733	8 344	8 739	9 216	9 333	9 427
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 721	-5 079	-5 080	-5 450	-5 480	-5 534	-5 592	-5 647
Valmistus omaan käyttöön	76	54	54	70	70	70	70	70
TOIMINTAKATE, S*	3 228	2 708	2 707	2 964	3 329	3 752	3 811	3 850
Henkilöstömäärä	17	18	18	18	18	18	18	18
Määrärahan muutos %	11,29%	7,81%	7,81%	7,28%	0,55%	0,99%	1,05%	0,98%
Määrärahan muutos euroina	-479	-368	-368	-371	-30	-54	-58	-55
S* Sitova tavoite								

Tuloslaskelma

VESIHUOLTOLIikelaitos TULOSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
LIIVEVAIHTO	7 855	7 730	7 730	8 340	8 735	9 212	9 329	9 423
Vesi- ja jätevesimaksut (ulkoiset)	7 097	7 040	7 040	7	8 033	8 434	8 518	8 604
Vesi- ja jätevesimaksut (sisäiset)	307	370	370	370	374	377	381	385
Liiketoiminnan muut myyntituotot (ulkoiset)	420	320	320	320	328	400	430	434
Liiketoiminnan muut myyntituotot (sisäiset)	31							
Liiketoiminnan muut tuotot	18	3	3	4	4	4	4	4
Valmistus omaan käyttöön	76	54	54	70	70	70	70	70
Materiaalit ja palvelut	- 3 403	- 3 696	- 3 696	- 4 002	- 4 042	- 4 082	- 4 123	- 4 164
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (ulkoiset)	- 1 586	- 1 446	- 1 446	- 1	- 1 684	- 1 701	- 1 718	- 1 735
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (sisäiset)	- 20							
Palvelujen ostot (ulkoiset)	- 1 603	- 1 997	- 1 997	- 2	- 2 117	- 2 138	- 2 160	- 2 181
Palvelujen ostot (sisäiset)	- 195	- 253	- 253	096	- 240	- 243	- 245	- 248
Henkilöstökulut	- 1 157	- 1 199	- 1 199	- 238	- 1 252	- 1 264	- 1 278	- 1 290
Palkat ja palkkiot	- 951	- 960	- 960	- 1	- 1 035	- 1 046	- 1 056	- 1 067
Henkilösivukulut	- 206	- 239	- 239	020	- 217	- 218	- 221	- 224
Eläkekulut	- 181	- 203	- 203	-	- 176	- 178	- 180	- 181
Muut henkilösivukulut	- 34	- 37	- 37	204	- 41	- 41	- 42	- 42
Poistot ja arvonalentumiset	- 1 894	- 2 157	- 2 157	- 40	- 2 360	- 2 390	- 2 649	- 2 679
Suunnitelman mukaiset poistot	- 1 894	- 2 157	- 2 157	- 2	- 2 360	- 2 390	- 2 649	- 2 679
Liiketoiminnan muut kulut	- 160	- 184	- 184	100	- 187	- 189	- 191	- 193
Liiketoiminnan muut kulut (ulkoiset)	- 76	- 99	- 99	- 184	- 101	- 102	- 103	- 104
Liiketoiminnan muut kulut (sisäiset)	- 85	- 85	- 85	- 99	- 86	- 87	- 87	- 88
LIIEKYLIJÄÄMÄ	1 334	551	551	864	969	1 362	1 163	1 171
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	- 483	- 488	- 488	- 601	- 746	- 941	- 1 121	- 1 301
Korkotuotot								
Muut rahoitustuotot	4							
Muut rahoituskulut	- 488	- 488	- 488	- 601	- 746	- 941	- 1 121	- 1 301
Lainojen korkokulut				- 113	- 259	- 454	- 634	- 814
LL korvaus omasta peruspääomasta (kunnalle)	- 488	- 488	- 488	- 488	- 488	- 488	- 488	- 488
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	851	64	64	264	222	420	41	- 130
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	6	70	70	70	70	70	70	70
Poistoeron muutos	- 1 094	- 1 530	- 930	70	70	70	70	70
Poistoeron lisäys (-)	- 1 094	- 1 600	- 1 000	70	70	70	70	70
Poistoeron vähennys (+)		70	70					
Varausten muutos	1 100	1 600	1 000					
Vapaaehtoisten Varausten lisäys (-)								
Varausten vähennys (+)	1 100	1 600	1 000					
Rahastojen muutos								
Rahastojen lisäys (-)								
Rahastojen vähennys (+)								
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ(ALIJÄÄMÄ)	856	134	133	334	292	490	112	- 61

LIikelaitoksen TUNNUSLUVUT								
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,5	3,7	3,7	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,5	3,7	3,7	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8
Voitto, %	14,7	5	5	0,8	0,5	1,3	1,4	0,1

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	Ennuste OVK2/2022	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)	(1 000 €)
Tulorahoitus	2 745	1 803	2 219	2 364	2 582	2 809	2 691	2 548
Liikelyljäämä	1 334	134	550	864	969	1 361	1 163	1 170
Poistot ja arvonalentumiset	1 894	2 157	2 157	2 100	2 360	2 390	2 649	2 679
Rahoitustuotot ja kulut	-483	-488	-488	-601	-746	-941	-1 121	-1 301
Liikel. koravus peruspääomasta (sisäinen)	-483	-488	-488	-488	-488	-488	-488	-488
Lainojen korkokulut				-113	-259	-454	-634	-814
Muut tulorahoituksen korjaukset								
Investointien rahavirta	-6 586	-7 900	-7 900	-8 400	-8 400	-11 000	-11 000	-11 000
Investointimenot	-6 609	-7 900	-7 900	-8 400	-8 400	-11 000	-11 000	-11 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23							
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 841	-6 097	-5 681	-6 036	-5 818	-8 191	-8 309	-8 452
Rahoituksen rahavirta	3 841	6 097	5 681	5 685	5 500	7 500	8 000	8 000
Lainakannan muutokset				3 000	4 500	6 000	6 000	6 000
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Vaihto-omaisuuden muutokset	309							
Saamisten muutos kunnilta	1 289							
Saamisten muutos muilta	-167							
Korottomien velkojen muutos kunnalta	28	4 597	4 681	1 685				
Korottomien velkojen muutos muilta	2 384	1 500	1 000	1 000	1 000	1 500	2 000	2 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 841	6 097	5 681	5 685	5 500	7 500	8 000	8 000
Rahavarojen muutos				-351	-318	-691	-309	-452
Lainakanta 31.12.				3 000	7 500	13 500	19 500	25 500